

КОДЕКС ПРОФЕСИОНАЛНЕ ЕТИКЕ И ПОНАШАЊА НА ВИСОКОЈ ШКОЛИ СОЦИЈАЛНОГ РАДА

Београд, јануар 2023.

На основу члана 65. став 7, Закона о високом образовању („Сл. гласник РС”, бр. 88/2017, 73/2018, 27/2018 - др. закон, 67/2019, 6/2020 - др. Закони 6/2020 - др. закони, 11/2021 - аутентично тумачење, 67/2021 и 67/2021 - др. закон) и члана 51. Статута Високе школе социјалног рада, Наставно веће Високе школе социјалног рада, дана 18.01.2023. године донело је следећи

КОДЕКС ПРОФЕСИОНАЛНЕ ЕТИКЕ И ПОНАШАЊА НА ВИСОКОЈ ШКОЛИ СОЦИЈАЛНОГ РАДА

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

1. Овим Кодексом професионалне етике и понашања (у даљем тексту: Кодекс) утврђују се етичка начела Високе школе социјалног рада (у даљем тексту: Школа) а у циљу очувања достојанства професије и унапређивања моралних вредности. Кодекс се примењује у професионалном и јавном деловању наставног и ненаставног особља, студената, као и других лица која учествују у раду Школе.
2. Органи Школе дужни су, у оквиру својих надлежности, да се старају о остваривању и унапређењу етичких стандарда у Школи, у складу са Кодексом и да обезбеде услове неопходне за упознавање чланова академске заједнице са свим правним правилима која се тичу њихових права и обавеза.
3. Сви изрази коришћени у Кодексу који се односе на физичка лица, а дати су у мушком роду, тумаче се на начин да обухватају и особе женског пола.

Члан 2.

1. Кодекс се примењује у професионалном и јавном деловању свих чланова академске заједнице.
2. У чланове академске заједнице Школе убрајају се: наставно и ненаставно особље, студенти, као и лица која учествују у раду Школе.
3. Култура понашања и комуницирања наставног и ненаставног особља, студената, као и других лица која учествују у раду Школе, представља саставни део утврђене организације рада и уређује се овим Кодексом као елементарна култура које сви треба да се придржавају.

4. Наставно и ненаставно особље је дужно да увек при обављању својих послова представља пре свега Школу и да се уздржи од сваког недоличног понашања које би могло материјално и морално штетити Школи и њеном угледу.

Члан 3.

Поступци прописани Кодексом не представљају замену за грађанске, кривичне, управне, дисциплинске и друге поступке који су уређени законима и општим актима Школе.

II ОДНОС НАСТАВНИКА

Члан 4.

Сви наставници су дужни да поштују личност, стручност, достојанство и мишљење колега. Пред студентима и трећим лицима треба избегавати приватне разговоре, размирице и међусобне проблеме. Није дозвољено омаловажавање, вређање и свађа.

III ОДНОС НАСТАВНОГ И НЕНАСТАВНОГ ОСОБЉА

Члан 5.

Наставно особље је дужно да поштује личност и достојанство ненаставног особља и обрнуто.

Није дозвољено омаловажавање, вређање и свађа.

Наставно и ненаставно особље дужно је да о несугласицама и конфликтима, који ометају сарадњу, радни процес и учинак, обавесте непосредног руководиоца.

IV ОДНОС НАСТАВНОГ И НЕНАСТАВНОГ ОСОБЉА ПРЕМА СТУДЕНТИМА

Члан 6.

Наставно и ненаставно особље дужно је да поштује личност и достојанство студента и трећег лица у Школи, као и да се придржава правила да је сваки проблем послован. Са студентима се мора озбиљно, учтиво и пристојно разговарати, тако да студент увек добије уљудан одговор и објашњење, не сме се улазити у расправу са студентом, нити говорити нервозно, повишеним тоном. Није дозвољено викати на студента.

Није дозвољено неовлашћено изношење и давање података о студентима.

Није дозвољено да, у вези са вршењем свог посла, захтева нити прими било какву услугу, или другу корист за себе или друга лица.

У раду са студентима забрањено је политичко деловање и није дозвољено пропагирање политичких странака. Наставници могу своје политичко деловање остваривати као индивидуе, али без повезивања са именом Школе.

V НАЧЕЛА

Слобода мишљења и изражавања

Члан 7.

Чланови академске заједнице су слободни и одговорни да у свом раду траже и бране истину, подстичу слободан и одговоран прилаз учењу и исказивању стеченог знања.

Школа подстиче и подржава слободу мишљења и изражавања чланова академске заједнице.

Колегијалност

Члан 8.

Чланови академске заједнице дужни су да негују односе сарадње који су засновани на међусобном уважавању, поштовању и разумевању, водећи рачуна о академским интересима Школе.

Интегритет

Члан 9.

Водећи рачуна о општем добру, чланови академске заједнице дужни су да чувају интегритет система високог образовања и Школе и да раде савесно, марљиво, одговорно и посвећено, према свом најбољем знању.

Поштовање интегритета и достојанства личности

Члан 10.

Личност сваког члана академске заједнице мора увек да буде поштована, у складу са уставним и законским јемствима интегритета, достојанства и права на приватност.

Аутономија научног и наставног рада

Члан 11.

Чланови академске заједнице имају право аутономног деловања у Школи, у границама њихових дужности и овлашћења утврђених законом и општим актима Школе и у складу са прописима и циљевима Школе.

Члановима академске заједнице јемчи се право на несметан академски и професионални развој и усавршавање, у мери у којој се не угрожава исто право других.

Једнакост и праведност

Члан 12.

Члановима академске заједнице обезбеђују се једнаки услови за извршавање професионалних обавеза, као и исказивања интелектуалних способности и напредовања.

Академска честитост

Члан 13.

Академска честитост чланова академске заједнице заснива се на самосталности у академском и научном раду, односно спровођењу оригиналних научних истраживања, представљању властитих резултата, уз способност реалног сагледавања себе самог, властитог знања и тих резултата, као и на строгом поштовању ауторских права других.

Професионалност

Члан 14.

Чланови академске заједнице дужни су да своје обавезе према студентима, колегама и запосленима у Школи извршавају одговорно, савесно и професионално, држећи се начела објективности, непристрасности и међусобног уважавања.

Чланови академске заједнице су у обавези да се стално стручно усавршавају, поштујући критеријуме стручности, компетенције и квалитета.

Забрана дискриминације

Члан 15.

Недозвољен је сваки облик дискриминације у Школи.

Дискриминација означава свако неоправдано прављење разлике или неравноправно поступање, на отворен или прикривен начин, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета.

Стручност, способност и професионалне заслуге, као и оспособљеност и резултати у обављању одређене врсте делатности, послова и задатака, једини су релевантни критеријуми вредновања и напредовања чланова академске заједнице.

Забрана узнемиравања

Члан 16.

Забрањена је свака врста узнемиравања међу члановима академске заједнице, а посебно када се темељи на злоупотреби положаја институционалне или хијерархијске надређености.

Узнемиравање је непримерено понашање према другом лицу, као што је полно узнемиравање и свако друго понашање које има за циљ повреду личног достојанства, ометање у обављању послова, омаловажавање других и које ствара или доприноси стварању непријатног и непријатељског радног окружења и образовног амбијента.

Начело непристрасности

Члан 17.

Чланови академске заједнице дужни су да се придржавају начела непристрасности и не смеју да допусте да ставови или мишљења о појединцима, друштвеним групама и делатностима који нису утемељени на искуству или рационалним аргументима, већ су донети унапред и засновани су на неоправданим генерализацијама, утичу на њихову објективност у академским, истраживачким, административним, пословним и управљачким делатностима.

Начело одговорности

Члан 18.

Чланови академске заједнице дужни су да се брину о интересима Школе у духу развоја академских слобода, а посебно у погледу испитивања, аргументоване расправе, критике, толеранције и одговорног трагања за оптималним решењима.

Под неодговорним понашањем сматрају се:

- несавесно управљање пословима, ресурсима и имовином Школе и онемогућавање или отежавање њиховог коришћења од стране других чланова;
- употреба имовине Школе за приватне, комерцијалне, политичке, верске и друге ваншколске сврхе без посебног одобрења у складу са законом;

- коришћење имена и обележја Школе за приватне комерцијалне и некомерцијалне потребе, како би се створио утисак да иза остваривања тих потреба стоји Школа.

VI ЕТИЧКА ПРАВИЛА У НАСТАВНОМ И НАУЧНОМ РАДУ

Дужности Школе и наставника

Члан 19.

Школа је дужна да у току трајања студија, а посебно на почетку прве године свих нивоа студија које организује, упозна студенте са правилима академске честитости, правилим за навођење идеја и радова других аутора, односно правилима цитирања и препричавања.

Наставници су дужни да:

- поштују образовне циљеве, стратегије и стандарде Школе;
- обезбеде репрезентативност, релевантност, тачност и прецизност садржаја предмета и примерену позицију предмета унутар студијског програма;
- теже постизању и преношењу квалитетних научних сазнања из своје научне области и предмета који се изводе на студијама;
- понуде свим студентима начелно исте могућности за стицање знања;
- вреднују рад студената отворено, праведно, објективно и благовремено;
- савесно провере сваки писани рад студента;
- обезбеде транспарентност и јавност испита и објективност оцењивања.

Неприхватљивост праксе у настави

Члан 20.

Члановима академске заједнице није дозвољено да користе, подстичу, помажу или толеришу употребу недозвољених средстава за испуњавање предиспитних обавеза и полагање испита.

Члановима академске заједнице није дозвољено да приступање испитима условљавају захтевима који нису садржани у елементима студијског програма, а посебно да намећу услове који њима доносе приватну материјалну и другу корист.

Уколико чланови академске заједнице обављају наставу или праксу у којој учествују деца, малолетна или немоћна лица, дужни су да са њима поступају уз уважавање правних и етичких стандарда. Није дозвољено присвајање резултата рада деце и

малолетних лица (као што су цртежи, писани састави и друге сличне форме) или њихово коришћење ван редовног програма наставе без одговарајућег обавештавања родитеља или старатеља и без изричитог њиховог пристанка.

Чланови академске заједнице гарантују изворност радова као и тачност у приказивању и навођењу информација о пореклу идеја и навода којима су се у раду користили.

У научноистраживачком и стручном раду није дозвољено:

- плагирање
- лажно ауторство
- измишљање и кривотворење резултата
- аутоплагирање.

Ове забране се односи на све писане радове наставног особља и студената (семинарски рад, дипломски или завршни рад, мастер рад, рад у часопису, уџбеник монографија, поглавља у зборницима и сл.)

Одговорност за кршење ових забрана сnose и припадници академске заједнице у случају несавесног и неодговорног приказивања, односно занемаривања чињеница у извештајима о наставном и научноистраживачком раду.

Однос према животној средини

Члан 21.

Чланови академске заједнице су дужни да негују одговоран однос према животној средини и животном окружењу, у складу са прописима.

Плагирање, лажно ауторство, измишљање и кривотворење резултата и аутоплагирање

Члан 22.

У научноистраживачком раду није дозвољено плагирање, лажно ауторство измишљање и кривотворење резултата и аутоплагирање.

Забрана из става 1. овог члана односи се на све писане радове наставног особља и студената Школе, као и несавесно и неодговорно приказивање чињеница у извештајима.

Плагирање

Члан 23.

Плагирање је представљање туђих идеја или туђег рада, у целини или деловима, без навођења изворног ауторства или изворника, односно противзаконито присвајање туђих интелектуалних творевина и научних резултата и њихово приказивање као својих, као и:

- дословно преузимање текста другог аутора, односно копирање из електронских или штампаних извора, са српског или страног језика, у деловима или целисти, без навођења имена аутора и извора из којег је текст преузет, као и без јасног обележавања преузетог дела;
- препричавање или сажимање текста другог аутора из електронских или штампаних извора, са српског или страног језика, у деловима или целисти без одговарајућег навођења имена аутора и извора из којег је текст преузет, као и без јасног обележавања препричаног дела;
- представљање идеја других аутора као својих, без одговарајућег навођења имена аутора, односно извора из којег је текст преузет;

Чланови академске заједнице гарантују изворност научних радова које објављују, као и тачност у приказивању и навођењу информација о пореклу идеја и навода којима су се у раду користили.

Лажно ауторство

Члан 24.

Лажно ауторство је навођење као аутора лица које није учествовало у изради рада.

Чланови академске заједнице дужни су да као ауторе наводе све и само оне учеснике у процесу настајања научног рада који интелектуално допринели раду.

Измишљање и кривотворење резултата

Члан 25.

Измишљање и кривотворење резултата је деловање којим се манипулише предметом, опремом или процесом истраживања, са циљем да резултати научног рада истраживања буду намерно подешени или тендециозно протумачени. Посебан облик измишљања и кривотворења резултата је несавесно и неодговорно приказивање чињеница.

Аутоплагирање

Члан 26.

Аутоплагирање је поновно објављивање свог раније објављеног рада или за другу сврху искоришћеног рада као новог и оригиналног.

Измишљање или преправљање препорука

Члан 27.

Недозвољено је измишљање и преправљање препорука и лажно представљање академских достигнућа.

Примање поклона и других добара и услуга

Члан 28.

Чланови академске заједнице не смеју да траже нити да примају, за себе или за друга лица, поколне или услуге, уколико постоји оправдана претпоставка да ће тиме бити извршен утицај на њихову објективност, испуњавање професионалних обавеза.

Корупција

Члан 29.

Чланови академске заједнице су дужни да утичу на сузбијање сваког покушаја корупције у Школи и да пријаве сваки такав случај, у складу са законом.

Законито и непристрасно обављање професионалних обавеза

Члан 30.

Чланови академске заједнице дужни су да своје професионалне обавезе и академске дужности обављају у складу са законом и непристрасно.

Чланови академске заједнице не смеју да користе свој положај за стицање било какве користи или погодности за себе или повезано лице, нити да делују против интереса високог образовања у целини.

При обављању својих професионалних обавеза и дужности везаних за Школу, чланови академске заједнице дужни су да избегавају стварање односа зависности према лицима која би могла да утичу на њихову непристрасност, а у случају да такав однос већ постоји дужни су да га отклоне.

Чланови академске заједнице дужни су да избегавају ситуације које могу за последицу да имају кршење објективности и непристрасности, посебно између чланова заједнице који су у узајамном хијерархијском односу, односно који укључује оцењивање туђег

рада и достигнућа, или одлучивање о статусу лица која су хијерархијски подређена, њиховом професионалном напредовању, погодностима, награђивању или кажњавању.

Сукоб интереса

Члан 31.

Чланови академске заједнице дужни су да избегавају сукоб интереса.

Сукоб интереса је ситуација у којој приватни интерес члана академске заједнице или приватни интерес са њим повезаног лица утиче или може да утиче на законито и непристрасно обављање професионалних обавеза (доношење професионалних одлука или предузимање професионалних радњи) и академских дужности од стране члана академске заједнице.

Приватни интерес је било каква корист или погодност за члана академске заједнице или са њим повезаног лица.

Повезана лица су лица која се са чланом академске заједнице налазе у посебном односу заснованом на браку или ванбрачној заједници, крвном сродству у правој линији, односно у побочној линији закључно са другим степеном сродства, односу заснованом на усвојењу, односу кумства, блиског пријатељства или интимне везе, као и сва друга лица која се према другим основама и околностима могу сматрати интересно повезаним са чланом академске заједнице.

Чланови академске заједнице не смеју радњама и активностима које проистичу из обављања њихових професионалних обавеза и академских дужности своје сроднике из става 4. овог члана стављати у повлашћен положај у односу на друга лица.

Транспарентност

Члан 32.

Чланови академске заједнице промовишу транспарентност у свом деловању у Школи.

Чланови академске заједнице који су у поседу поверљивих података, дужни су да штите тајност тих података. Под поверљивим подацима сматрају се они подаци који су као такви утврђени законом, општим актима Школе или одлуком надлежног органа.

Недозвољено је откривање поверљивих података из става 2. овог члана другим члановима академске заједнице, као и трећим лицима, изузев ако је такво откривање део уобичајеног обављања посла у Школи, односно ако постоји законски основ или професионална обавеза да такво откривање буде обављено.

Професионално напредовање

Члан 33.

Процена успешности остваривања професионалних обавеза и професионалне компетенције члана академске заједнице мора да буде објективна, непристрасна и утемељена на унапред утврђеним и транспарентним критеријумима. Члан академске заједнице дужан је да процене о условима за професионално напредовање других чланова заснива искључиво на критеријумим акоји су релевантни за вршење професионалних обавезе, односно на показаној стручности, таленту и професионалним резултатима.

Недозвољен је сваки облик дискриминације у поступку вредновања услова професионалног напредовања, као и у самом поступку напредовања.

Сви чланови академске заједнице имају једнаке услове за напредовање на основу процене испуњености професионалних обавеза.

Јавно иступање

Члан 34.

Чланови академске заједнице Високе школе социјалног рада имају право на јавно иступање и слободу изражавања, укључујући и наступе пред публиком и у средствима јавне комуникације, као и на слободно изражавање ставова у штампаним и електронски доступним материјалима.

Чланови академске заједнице не смеју да посредно или непосредно забрањују, ометају, ограничавају или било чиме условљавају јавне наступе других чланова академске заједнице, односно слободу изражавања на тим наступима.

Чланови академске заједнице који јавно наступају у име Школе дужни су да у јавност износе ставове Школе, у складу с највишим етичким и професионалним стандардима.

VII ОРГАНИ И ТЕЛА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ КОДЕКСА

Органи и тела за спровођење Кодекса

Члан 35.

У поступку утврђивања повреда Кодекса и развоја етичких стандарда учествују Директор, Наставно веће, Савет и Етичка комисија.

Етичка комисија

Члан 36.

Чланове и председника Етичке комисије именује Наставно веће на предлог Директора, уз консултације са катедрама.

Састав, надлежност и поступак пред Етичком комисијом утврђује се Правилником о раду етичких комисија.

VIII ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 37.

Овај Кодекс ступа на снагу осмог дана од дана објављивања.

У Београду, дана 18.01.2023. године

Председник Наставног већа

Проф. др Владимир Илић, директор

